

ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ ЯК ОБ'ЄКТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Бордюк Ю.В., *ст. викладач кафедри права СумДУ*

Під економічною безпекою підприємства розуміється захищеність його потенціалу (виробничого, організаційно-технічного, фінансово-економічного, соціального) від негативної дії зовнішніх і внутрішніх чинників, прямих або непрямих економічних погроз, а також здібність суб'єкта до відтворення. Складовими системи економічної безпеки підприємств виступають:

1. фінансова складова;
2. інтелектуальна і кадрова складова;
3. техніко-технологічна складова;
4. інформаційна складова;
5. політико-правова складова;
6. економічна складова;
7. силова складова.

Обставини, що формують відповідний рівень економічної безпеки підприємства доволі різноманітні але в кожній галузі виробництва мають свою специфіку. Доречно зауважити, що існують і загальні чинники, які впливають на належний рівень економічної безпеки підприємства незалежно від форм власності й галузі виробництва. До них, як зазначає Куліш А.М., зокрема належать:

1. Безпосередній чинник виробництва – територія, на якій розміщено підприємство, природні ресурси наявні на цій території, доступність їх використання, їх якість, трудові ресурси та їх освітньо-кваліфікаційний рівень, виробнича, соціальна-економічна інфраструктура.
2. Стабільний попит на продукцію, який охоплює укладені контракти на реалізацію продукції, рівень конкурентоспроможності продукції, що виготовляється, її якісні показники, обґрунтовані прогнози на стабільність ринку щодо виробленої продукції тощо.
3. Надійність постачальників сировини та матеріалів.
4. Зовнішня конкуренція на продукцію, яка зорієнтована на експорт.
5. Державне економічне регулювання діяльності підприємства, яке вбачає захист власного товаровиробника, регулювання державної податкової політики тощо.
6. Надійний захист комерційної таємниці, науково-технічних досягнень, розробок нових технологій, інтелектуальної власності, “ноу-хау” з боку держави.
7. Компетентність керівництва підприємства.

Автор має на меті більш детально зупинитися на реалізації відповідно до чинного законодавства такого чинника економічної безпеки як надійний захист комерційної таємниці, торговельних марок тощо.

Починаючи з часів набуття Україною незалежності, її економіка поступово набуває рис ринкової економіки. Більшість підприємств співпрацюють з іноземним ринком збуту, тому для них захист власної торгової марки як на внутрішньому, так і зовнішньому ринку є доволі актуальною і хворобливою темою.

В багатьох випадках основним “посередником” між продавцем та покупцем виступає фірмове найменування чи торгова марка підприємства. Виходячи з цього, споживач приймає рішення на користь тієї чи іншої продукції. Тому зрозуміло, чому вартість

багатьох поширених торгових марок сягає декількох мільярдів доларів. Наприклад, бренда “Майкрософт” в 2007 році складала 60 мільярдів, бренда “Кока-кола” – 65 мільярдів доларів США. Отже надійний захист наукових технічних досягнень, інтелектуальної власності з боку держави є вагомим чинником що впливає на економічну безпеку підприємства, зважаючи на те, що інтелектуальне піратство на сьогодні залишається одним із найбільш привабливішим способом незаконного отримання доходів незважаючи на всі зусилля які спрямовані на зупинення, виготовлення і розповсюдження продукції з використанням інтелектуального продукту (винаходів, знаків для товарів та послуг, промислових зразків тощо).

В Україні в 2000 році був створений Державний департамент інтелектуальної власності, основними функціями якого є: забезпечення реалізації державної політики в сфері інтелектуальної власності, прогнозування та визначення перспектив в цій сфері, розробка нормативно-правової бази функціонування державної системи охорони прав інтелектуальної власності та її організаційне забезпечення. Але проблема захисту виробників та їх торговельних марок залишається актуальною. Ускладнюється вона і тим, що для України характерною рисою є недооцінка суспільством вагомості захисту прав інтелектуальної власності. Причиною цієї особливості здебільшого мабуть стала спадщина радянського минулого, коли результати діяльності в науковій та культурній сферах вважались досягненнями всього народу. Чимало випадів коли через брак інформації або правової необізнаності власники інтелектуальних досягнень добровільно відмовлялися від свої прав на власні винаходи, а якщо і не відмовилися, то не могли себе захистити. Слід зазначити, що аналогічна ситуація склалася не лише в Україні. Широко відомий випадок з іноземними учасниками Міжнародної виставки винаходів (м. Вена) в 1873 році, які відмовились від участі, побоюючись, що їх винаходи будуть викрадені та використані в комерційних цілях. Ця подія наглядно демонструє гостроту проблеми захисту інтелектуальної власності в світовому масштабі. Ще понад 100 років назад в Європі робились спроби захистити свою інтелектуальну власність та прийняти перші міжнародні документи, закликані стати юридичним джерелом захисту прав інтелектуальної власності.

Світова спільнота, розуміючи актуальність захисту інтелектуальних прав на знаки для товарів та послуг як для окремого суб'єкта господарювання, його економічної безпеки, так і економіки держави в цілому, прийняла 14 квітня 1891 року Мадридську угоду про міжнародну реєстрацію знаків. З тих пір угода декілька разів переглядалась і вдосконалювалась. Ця угода є найголовнішим міжнародно-правовим актом, який найбільш чітко врегульовує питання реєстрації та захисту знаків для товарів та послуг в декількох країнах одночасно. Слід зауважити що Україна єдина із колишніх радянських республік мала окреме представництво у Світовій організації інтелектуальної власності на рівні з союзним представництвом. Після становлення незалежної держави, Україна підтвердила свою участь у цій організації, а в серпні 1992 року заявила про продовження дії на своїй території Паризької конвенції про охорону промислової власності, Договору про патентну кооперацію та Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків, що дозволило вітчизняним виробникам, які поширюють свою продукцію на території інших країн і стикаються з проблемами порушення своїх прав інтелектуальної власності мати юридичні підстави для їх захисту в усіх країнах-учасниках Мадридської угоди, яких на сьогодні 77.

Отже як бачимо надійний правовий захист інтелектуальної власності розробок нових технологій, торговельних марок, фірмових найменувань з боку держави є з одного боку запорукою економічної безпеки окремого суб'єкта господарювання, а з другого – неабияк впливає на економічне зростання держави в цілому, на її імідж на світовому ринку.